Biuletyn Europejski nr 6 (29)/ 2016*

SPIS TREŚCI

Informacje s. 2

Nowe akty prawne UE s. 4

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE s. 6

- Cła s. 6
- Podatki s. 8
- Rolnictwo s. 10
- Swoboda przedsiębiorczości s. 10
- Swobodny przepływ pracowników s. 11
- Zamówienia publiczne s. 11

Orzecznictwo ETPC s. 13

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych s. 20

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 19 maja 2016 r. Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem w sprawie I FSK 224/15 skierował do TSUE **pytanie prejudycjalne z dziedziny podatku VAT**. Jest to 55. pytanie polskiego sądu administracyjnego skierowane do TSUE na podstawie art. 267 TFUE (zob. treść pytania – s. 20 niniejszego Biuletynu).

- 2 czerwca 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości UE wydał **wyrok w sprawie C-418/14 ROZ-ŚWIT Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy Henryk Ciurko, Adam Pawłowski spółka jawna przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej we Wrocławiu**; omówienie na s. 8 niniejszego Biuletynu.

- 1 maja br. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające **unijny kodeks celny**. (Dz. Urz. UE z 2013 r. Nr L 269, s. 1—101). Wprowadza ono zasadnicze zmiany w unijnym prawie celnym. Jego podstawowe cele to: uproszczenie i przyspieszenie odprawy celnej, co ma umożliwić szybsze i tańsze dostawy towarów (m.in. poprzez stworzenie „bezpapierowych", w pełni elektronicznych i interoperacyjnych systemów celnych); zapewnienie lepszej ochrony konsumentów przed nielegalnymi towarami lub produktami niespełniającymi unijnych norm; usprawnienie stosowania przepisów i procedur prawa celnego w UE, a tym samym współpracy między organami celnymi. Unowocześnienie tego obszaru podniesie konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw i przyspieszy realizację unijnej strategii na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Pełne wdrożenie unijnego kodeksu celnego powinno nastąpić do końca 2020 r.

- Komisja Europejska (KE) 13 maja br. przyjęła dokument COM(2016) 248 final, stanowiący wniosek o zmianę dyrektywy **2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy** (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (wersja skodyfikowana). Tekst mający znaczenie dla EOG. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 158, s. 50—76). Proponowana zmiana ma na celu ograniczenie ekspozycji w miejscu zatrudnienia na 13 substancji rakotwórczych poprzez określenie maksymalnych stężeń tych substancji. Przyczyni się to do zmniejszenia liczby przypadków nowotworowych chorób zawodowych. Propozycja ta ma także służyć uspójnieniu działań pracodawców, pracowników i organów wykonawczych w zakresie przestrzegania dopuszczalnych wartości w całej UE, co w konsekwencji pozwoli osiągnąć bardziej skuteczny system ochrony zdrowia pracowników i zapewni bardziej sprawiedliwe warunki na jednolitym rynku.

- KE, kontynuując działania w obranym przez siebie (w komunikacie z 13 maja 2015 r., COM(2015) 240 final – Europejski program w zakresie migracji oraz komunikacie z 6 kwietnia br.) kierunku reformy europejskiego prawa migracyjnego, zapowiedziała **proces reformy**

zrównoważonego i sprawiedliwego europejskiego systemu azylowego. Podstawowymi założeniami proponowanej zmiany są przekształcenie istniejącego Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) w pełnoprawną Agencji UE ds. Azylu; wzmocnienie unijnej bazy danych odcisków palców Eurodac, a także możliwość czasowego wstrzymania udziału państwa członkowskiego w systemie relokacji. Zaproponowane zmiany wpisują się w szerszą strategię, której celem jest sprostanie najpilniejszym wyzwaniom trwającego obecnie kryzysu, a także wyposażenie UE w narzędzia do lepszego zarządzania w dziedzinie nielegalnej migracji, granic, azylu i legalnej migracji.

- KE w opracowanej przez siebie w maju br. **europejskiej wiosennej prognozie gospodarczej** zamieściła przewidywania co do rozwoju państw członkowskich w poszczególnych obszarach gospodarki w najbliższym czasie. Według zawartych tam danych Polska znajdzie się wśród europejskich liderów pod względem tempa rozwoju gospodarczego. Zdaniem KE wzrost PKB w 2016 r. wyniesie w Polsce 3,7 proc., zaś w przyszłym roku – 3,6 proc. W tym samym okresie gospodarki strefy euro również będą się rozwijać, jednak w wolniejszym tempie. Więcej informacji na ten temat: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip025_en.pdf (dokument w języku angielskim).

- W dniach 23-24 maja br. odbył się w Turcji pierwszy w historii **Światowy Szczyt Humanitarny**. UE zobowiązała się na nim m.in. do inwestycji we wzmacnianie odporności; skutecznego i efektywnego finansowania oraz szybszej reakcji na kryzysy, a także wypełnienia luki między pomocą humanitarną a działaniami na rzecz rozwoju. Podczas szczytu przyjęto tzw. wielki układ – zobowiązanie do pomocy potrzebującym. Wydarzenie to było dla społeczności międzynarodowej szansą na podjęcie działań zmierzających do zintensyfikowania i przekształcenia pomocy humanitarnej w najbliższych latach.

- W tegorocznej edycji **konkursu „The Excellence in Road Safety" (Nagrody Doskonałości w ramach Europejskiej karty bezpieczeństwa ruchu drogowego)** polskie Centrum bezpieczeństwa ruchu drogowego otrzymało nagrodę w kategorii "najlepsza praktyka". Centrum prowadzi działalność w trzech obszarach: szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy i ratownictwa; produkcji zestawów pierwszej pomocy oraz działań prewencyjnych związanych z bezpieczeństwem drogowym. Doceniono kompleksowość i innowacyjność podejmowanych przez Centrum inicjatyw.

- 20 maja br. upłynął termin transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/40/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w sprawie produkcji, prezentowania i sprzedaży **wyrobów tytoniowych** i powiązanych wyrobów oraz uchylająca dyrektywę 2001/37/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG); (Dz. Urz. UE z 2014 r. Nr L 127, s. 1—38). Do najważniejszych zmian, jakie wprowadza ta dyrektywa należą: konieczność takiego zaprojektowania paczki papierosów lub opakowania tytoniu, aby graficzne ostrzeżenia zdrowotne zajmowały 65 proc. ich powierzchni; zakaz papierosów i tytoniu o aromacie charakterystycznym (np. mentol czy wanilia); monitorowanie sytuacji w

zakresie papierosów elektronicznych, ich bezpieczeństwa i jakości; wycofanie opakowań promocyjnych lub wprowadzających w błąd.

- Podczas unijnego Zielonego Tygodnia, który odbywał się w maju, przyznano nagrody **LIFE Best Awards**. Doceniono dwa polskie projekty. Nagrodę w kategorii "Przyroda" otrzymał projekt wykorzystania biomasy dla ochrony siedliska wodniczki – usprawniania zarządzania siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) przy pomocy zrównoważonych systemów wykorzystywania biomasy. Projekt „Best for Biodiversity" (Najlepsze dla zachowania różnorodności biologicznej), mający na celu propagowanie najlepszych praktyk w zakresie ochrony bioróżnorodności w obszarach leśnych, w tym w obszarach Natura 2000, otrzymał natomiast nagrodę w kategorii „Informacja i komunikacja". Nagrodzone projekty były realizowane za pomocą instrumentu finansowego na rzecz środowiska (LIFE) z 2015 r. Kryteria wyboru najlepszych projektów akcentują ich wkład w doraźne i długofalowe korzyści dla środowiska, gospodarki oraz społeczeństwa, innowacyjny charakter i możliwości przeniesienia w inne regiony oraz adekwatność w kontekście polityki, a także efektywność kosztową.

- 26 maja br. KE skierowała do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej **sprawę przeciwko Polsce** w związku z brakiem prawidłowego wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. **w sprawie systemów gwarancji depozytów** (Tekst mający znaczenie dla EOG); (Dz. Urz. UE z 2014 r. Nr L 173, s. 149—178). 10 grudnia 2015 r. Komisja przesłała do Polski uzasadnioną opinię, w której wezwała ją do transpozycji wspomnianej dyrektywy. Termin transpozycji tych przepisów do prawa krajowego upłynął dnia 3 lipca 2015 r. Ponieważ procedura legislacyjna w Polsce jeszcze się nie zakończyła i wciąż nie dokonano pełnej transpozycji nowych przepisów, skierowano sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE.

Nowe akty prawne UE

[*) Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Zalecenie Komisji (UE) 2016/688 z dnia 2 maja 2016 r. w sprawie **monitorowania i zarządzania w odniesieniu do obecności dioksyn i polichlorowanych bifenyli (PCB) w rybach i produktach rybołówstwa z regionu Morza Bałtyckiego** (Tekst mający znaczenie dla EOG); (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 118, s. 16—23).

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/692 z dnia 4 maja 2016 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008 **w odniesieniu do niektórych substancji aromatycznych** (Tekst mający znaczenie dla EOG**).** Rozporządzenie weszło w życie dnia 25 maja 2016 r.

(Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 120, s. 7—9).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/793 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie **unikania w Unii Europejskiej przekierowania handlu niektórymi podstawowymi lekami**. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 13 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 135, s. 39—52).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/791 z dnia 11 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do **programu pomocy dotyczącej dostarczania owoców i warzyw, bananów oraz mleka w placówkach oświatowych**. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 13 czerwca 2016 r. i jest stosowane od dnia 1 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 135, s. 1—10).

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/802 z dnia 11 maja 2016 r. odnosząca się do **redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach ciekłych**. Dyrektywa weszła w życie dnia 10 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 132, s. 58—78).

- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2016/894 z dnia 12 maja 2016 r. **przedstawiająca zalecenie w sprawie tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych w wyjątkowych okolicznościach zagrażających ogólnemu funkcjonowaniu strefy Schengen**. Decyzja wchodzi w życie dnia 28 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 151, s. 8—11).

- Dyrektywa Komisji (UE) 2016/774 z dnia 18 maja 2016 r. zmieniająca załącznik II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE w sprawie **pojazdów wycofanych z eksploatacji** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Dyrektywa weszła w życie dnia 8 czerwca 2016 r. Termin transpozycji: 19 listopada 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 128, s. 4—9).

- Dyrektywa Rady (UE) 2016/856 z dnia 25 maja 2016 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w sprawie **wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w zakresie okresu obowiązywania minimalnej stawki podstawowej**. Dyrektywa weszła w życie dnia 1 czerwca 2016 r. Termin transpozycji: 1 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 142, s. 12—13).

- Dyrektywa Rady (UE) 2016/881 z dnia 25 maja 2016 r. zmieniająca dyrektywę 2011/16/UE **w zakresie obowiązkowej automatycznej wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania**. Dyrektywa weszła w życie dnia 3 czerwca 2016 r. i jest stosowana od dnia 5 czerwca 2017 r. Termin transpozycji: 4 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 146, s. 8—21).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/854 z dnia 30 maja 2016 r**. dopuszczające niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności, inne niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci**, oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 432/2012 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 20 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 142, s. 5—9).

- Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/902 z dnia 30 maja 2016 r. **ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym** zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE (notyfikowana jako dokument nr C(2016) 3127); (Tekst mający znaczenie dla EOG); (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 152, s. 23—42).

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/863 z dnia 31 maja 2016 r. zmieniające załączniki VII i VIII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie **rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) w odniesieniu do działania żrącego/drażniącego na skórę i poważnego uszkodzenia oczu/działania drażniącego na oczy oraz toksyczności ostrej** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 21 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 144, s. 27—31).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/862 z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie **odmowy udzielenia zezwolenia na oświadczenie zdrowotne dotyczące żywności inne niż odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 21 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 144, s. 24—26).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału z dnia 12 maja 2016 r. w sprawach połączonych C-532/14 i C-533/14, Toorank Productions BV przeciwko Staatssecretaris van Financiën

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna taryfa celna – Klasyfikacja taryfowa – Nomenklatura scalona – Pozycja taryfowa 2206 – Pozycja taryfowa 2208 – Napoje alkoholowe uzyskane w wyniku fermentacji i następczego oczyszczania – Dołączenie dodatków do napojów alkoholowych uzyskanych w wyniku fermentacji i następczego oczyszczania – Napoje, które utraciły właściwości napojów objętych pozycją taryfową 2206

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej zmienionego rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 1719/2005 z dnia 27 października 2005 r. oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1214/2007 z dnia 20 września 2007 r. należy interpretować w ten sposób, że do pozycji CN 2208 tej nomenklatury należy zaklasyfikować napój tego rodzaju, jak Ferm Fruit, uzyskany w wyniku fermentacji koncentratu jabłkowego, przeznaczony do konsumpcji bez rozcieńczania lub jako składnik bazowy

innych napojów, o neutralnym kolorze, zapachu i smaku poprzez oczyszczenie, w szczególności ultrafiltrację, o zawartości alkoholu wynoszącej 16% obj. bez dodania alkoholu destylowanego.

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia nr 2658/87 zmienionego rozporządzeniem nr 1719/2005 oraz rozporządzeniem nr 1214/2007 należy interpretować w ten sposób, że napoje o zawartości alkoholu wynoszącej 14% obj., wytwarzane poprzez dodanie do Ferm Fruit cukru, aromatów, barwników, substancji smakowych, zagęszczaczy i konserwantów oraz – w jednym wypadku – także śmietany, niezawierające alkoholu destylowanego są objęte pozycją CN 2208 tej nomenklatury.

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia nr 2658/87 zmienionego rozporządzeniem nr 1719/2005 oraz rozporządzeniem nr 1214/2007 należy interpretować w ten sposób, że napój o zawartości alkoholu wynoszącej 13,4% obj., wytwarzany poprzez dodanie do Ferm Fruit cukru, aromatów, barwników, substancji smakowych, zagęszczaczy i konserwantów oraz alkoholu destylowanego, przy czym zarówno jeżeli chodzi objętość jak i udział procentowy, jego udział nie przekracza 49% alkoholu zawartego w napoju, podczas gdy pozostałe 51% stanowi alkohol uzyskany w procesie fermentacji, jest objęty pozycją 2208 tej nomenklatury.

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie C-286/15, Valsts ieņēmumu dienests przeciwko SIA „Latvijas propāna gāze”

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna Taryfa Celna – Klasyfikacja taryfowa – Nomenklatura scalona – Pozycja 2711 – Gaz ziemny (mokry) i pozostałe węglowodory gazowe – Materiał nadający zasadniczy charakter – Skroplony gaz ziemny

*) Regułę 2 lit. b) i regułę 3 lit. b) ogólnych reguł interpretacji Nomenklatury scalonej znajdującej się w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej, zmienionego, kolejno, rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1031/2008 z dnia 19 września 2008 r. oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 948/2007 z dnia 30 września 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że ponieważ wszystkie składniki mieszaniny gazów, takiej jak omawiany w postępowaniu głównym skroplony gaz ziemny, przyznają jej łącznie jej zasadniczy charakter, oraz ponieważ nie można ustalić składnika, który mieszaninie tej nadaje jej zasadniczy charakter, oraz że w każdym przypadku nie jest możliwe ustalenie dokładnej ilości poszczególnego składnika omawianego skroplonego gazu ziemnego, domniemanie, zgodnie z którym substancją, która nadaje produktowi jego zasadniczy charakter w rozumieniu reguły 3 lit. b) wspomnianych reguł ogólnych, jest substancja, której ilość procentowa jest najwyższa w tej mieszaninie, nie może zostać zastosowane.

*) Wspomnianą nomenklaturę scaloną należy interpretować w ten sposób, iż skroplony gaz ziemny, taki jak omawiany w postępowaniu głównym, zawierający 0,32 % metanu, etanu i etanolu, 58,32 % propanu i propylenu, oraz nie więcej niż 39,99 % butanu i butylenu, w stosunku do którego to skroplonego gazu ziemnego nie można ustalić, która ze składających się na niego substancji nadaje mu jego zasadniczy charakter, objęty jest podpozycją 2711 19 00 jako „Gaz ziemny (mokry) i pozostałe węglowodory gazowe, skroplone, pozostałe”.

*) Artykuł 218 ust. 1 lit. d) rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że nie nakłada on na zgłaszającego skroplony gaz ziemny, taki jak omawiany w postępowaniu głównym, obowiązku dokładnego wskazania procentowej ilości substancji, z której składa się głównie ów skroplony gaz ziemny.

Podatki

Wyrok Trybunału z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie C-418/14, ROZ-ŚWIT Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy Henryk Ciurko, Adam Pawłowski spółka jawna przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej we Wrocławiu

Odesłanie prejudycjalne – Podatek akcyzowy – Dyrektywa 2003/96/WE – Zróżnicowane stawki podatku akcyzowego dla paliw silnikowych i paliw do ogrzewania – Przesłanka stosowania stawki dla paliw do ogrzewania – Złożenie miesięcznego zestawienia oświadczeń, zgodnie z którymi nabywane wyroby są przeznaczone do celów opałowych – Stosowanie stawki podatku akcyzowego przewidzianej dla paliw silnikowych w wypadku braku złożenia tego zestawienia – Zasada proporcjonalności

*) Dyrektywę Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej, zmienioną dyrektywą Rady 2004/75/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r., oraz zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że: nie sprzeciwiają się one przepisom krajowym, na podstawie których sprzedawcy paliw są zobowiązani do złożenia w wyznaczonym terminie miesięcznego zestawienia oświadczeń nabywców, według których nabywane wyroby są przeznaczone do celów opałowych, oraz sprzeciwiają się one przepisom krajowym, na mocy których w braku złożenia takiego zestawienia w wyznaczonym terminie, do sprzedanego paliwa stosowana jest stawka podatku akcyzowego przewidziana dla paliw silnikowych, podczas gdy zostało stwierdzone, że przeznaczenie tego produktu do celów opałowych nie budzi wątpliwości.

Wyrok Trybunału z dnia 12 maja 2016 r. w sprawie C-520/14, Gemeente Borsele przeciwko Staatssecretaris van Financiën oraz Staatssecretaris van Financiën przeciwko Gemeente Borsele

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 2 ust. 1 lit. c) i art. 9 ust. 1 – Podatnicy – Działalność gospodarcza – Pojęcie – Dowóz uczniów do szkół

*) Artykuł 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że jednostka samorządu terytorialnego, która świadczy usługę dowozu uczniów do szkół w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, nie prowadzi działalności gospodarczej, a więc nie działa jako podatnik**.**

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie C-48/15, État belge, SPF Finances przeciwko NN (L) International SA

Odesłanie prejudycjalne – Podatki bezpośrednie – Swobodny przepływ kapitału – Swoboda świadczenia usług –

Dyrektywa 69/335/EWG – Artykuły 2, 4, 10 i 11 – Dyrektywa 85/611/EWG – Artykuły 10 WE i 293 WE – Roczny podatek od przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania – Podwójne opodatkowanie – Sankcje mające zastosowanie do zagranicznych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania

*) Artykuły 2, 4, 10 i 11 dyrektywy Rady 69/335/EWG z dnia 17 lipca 1969 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału, zmienionej dyrektywą Rady 85/303/EWG z dnia 10 czerwca 1985 r., należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego przewidującym roczny podatek od przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, taki jak ten w postępowaniu głównym, i nakładającym ów podatek na zagraniczne przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, które wprowadzają do obrotu w tym państwie członkowskim jednostki uczestnictwa.

*) Dyrektywę Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), w stosownym przypadku w związku z art. 10 WE i art. 293 tiret drugie WE, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego przewidującym roczny podatek od przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, taki jak ten w postępowaniu głównym, i nakładającym ów podatek na zagraniczne przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, które wprowadzają do obrotu w tym państwie członkowskim jednostki uczestnictwa, pod warunkiem że te przepisy prawa są stosowane w sposób niedyskryminujący.

*) Artykuł 56 WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego przewidującym roczny podatek od przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, taki jak ten w postępowaniu głównym, i nakładającym ów podatek na zagraniczne przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, które wprowadzają do obrotu w tym państwie członkowskim jednostki uczestnictwa.

*) Artykuł 49 WE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym takim jak art. 162 akapit drugi kodeksu podatków spadkowych, zmieniony ustawą programową z dnia 22 grudnia 2003 r., na mocy którego to przepisu państwo członkowskie przewiduje szczególną sankcję, a mianowicie sądowy zakaz wprowadzania do obrotu w przyszłości jednostek uczestnictwa, wobec zagranicznych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w przypadku naruszenia przez nie obowiązku złożenia rocznej deklaracji koniecznej do pobrania podatku od przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania lub w przypadku nieuiszczenia tego podatku.

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie C-607/14, Bookit Ltd przeciwko Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Zwolnienie – Artykuł 135 ust. 1 lit. d) – Transakcje dotyczące płatności i przelewów – Pojęcie – Zakup biletów kinowych przez telefon lub internet – Płatność kartą debetową lub kredytową – Usługi tzw. „przetwarzania płatności za pomocą karty"

*) Artykuł 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy

interpretować w ten sposób, że przewidziane w tym przepisie zwolnienie z podatku od wartości dodanej transakcji dotyczących płatności i przelewów nie ma zastosowania do usługi tzw. „przetwarzania płatności za pomocą karty debetowej lub kredytowej" takiej jak rozpatrywana w sprawie w postępowaniu głównym, świadczonej przez podatnika będącego jej usługodawcą, w wypadku gdy dana osoba kupuje za pośrednictwem tegoż usługodawcy, bilet do kina sprzedawany przez niego w imieniu i na rachunek innego podmiotu, za który osoba ta płaci kartą debetową lub kredytową.

Rolnictwo

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie C-273/15, ZS „Ezernieki" przeciwko Lauku atbalsta dienests

Odesłanie prejudycjalne – Rolnictwo – Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej – Rozporządzenia (WE) nr 1257/1999 i nr 817/2004 – Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich – Odzyskanie nienależnych płatności – Zwiększenie ponad przewidziany próg powierzchni zadeklarowanej w trakcie pięcioletniego okresu ważności zobowiązań – Zastąpienie pierwotnego zobowiązania nowym zobowiązaniem – Niedopełnienie przez beneficjenta obowiązku złożenia rocznego wniosku dotyczącego płatności pomocy – Uregulowania krajowe, na mocy których żądano zwrotu całej pomocy wypłaconej w okresie kilku lat – Zasada proporcjonalności – Artykuły 17 i 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

*) Artykuł 71 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) należy – mając na względzie cel rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniającego i uchylającego niektóre rozporządzenia, zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1783/2003 z dnia 29 września 2003 r., i rozporządzenia nr 817/2004, zasadę proporcjonalności oraz art. 17 i 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, takiemu jak to analizowane w postępowaniu głównym, w myśl którego beneficjent pomocy przyznanej w zamian za podjęcie zobowiązań rolnośrodowiskowych na okres kilku lat zostaje zobowiązany do zwrotu całości wypłaconej już pomocy ze względu na to, że nie złożył rocznego wniosku o wypłatę tej pomocy w odniesieniu do ostatniego roku pięcioletniego okresu ważności swych zobowiązań, w sytuacji gdy, po pierwsze, ów pięcioletni okres zastąpił okres wcześniejszy w związku ze zwiększeniem powierzchni gospodarstwa, a po drugie, beneficjent ten nie zaprzestał spełniania swych obowiązków związanych z użytkowaniem powierzchni zadeklarowanej przed tym zwiększeniem.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie C-547/14, The Queen, na wniosek: Philip Morris Brands SARL, Philip Morris Ltd, British American

Tobacco UK Ltd, przeciwko Secretary of State for Health

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Dyrektywa 2014/40/UE – Artykuły 7, 18 i art. 24 ust. 2 i 3 – Artykuł 8 ust. 3, art. 9 ust. 3, art. 10 ust. 1 lit. a), c) i g), art. 13 i 14 – Produkcja, prezentowanie i sprzedaż wyrobów tytoniowych – Okres ważności – Podstawa prawna: – Artykuł 114 TFUE – Zasada proporcjonalności – Zasada pomocniczości – Prawa podstawowe Unii – Swoboda wyrażania opinii – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 11

*) Artykuł 24 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/40/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w sprawie produkcji, prezentowania i sprzedaży wyrobów tytoniowych i powiązanych wyrobów oraz uchylającej dyrektywę 2001/37/WE należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie mogą utrzymać lub ustanowić dodatkowe wymogi w odniesieniu do aspektów opakowań wyrobów tytoniowych, które nie zostały zharmonizowane przez tę dyrektywę.

*) Artykuł 13 ust. 1 dyrektywy 2014/40 należy interpretować w ten sposób, że zabrania on umieszczenia na etykiecie opakowania jednostkowego, opakowania zbiorczego oraz na samych wyrobach tytoniowych informacji będących przedmiotem tego przepisu, nawet wówczas, gdy są one prawdziwe.

*) Badanie pytań prejudycjalnych przedstawionych przez High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [wysoki sąd (Anglia i Walia), wydział ławy królowej (izba administracyjna)] nie wykazało, by istniał jakikolwiek czynnik mogący podważać ważność art. 7, art. 18 oraz art. 24 ust. 2 i 3 dyrektywy 2014/40 oraz przepisów zawartych w tytule II rozdział II tej dyrektywy.

Swobodny przepływ pracowników

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie C-300/15, Charles Kohll, Sylvie Kohll-Schlesser przeciwko Directeur de l'administration des Contributions directes

Odesłanie prejudycjalne – Artykuły 21 TFUE i 45 TFUE – Swobodny przepływ i swoboda przebywania osób oraz pracowników – Podatek dochodowy – Emerytura – Ulga podatkowa dla emerytów – Warunki przyznania – Posiadanie wydanego przez krajowy organ administracji zaświadczenia o potrąceniu podatku

*) Artykuł 21 i 45 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż postanowienia te stoją na przeszkodzie krajowym przepisom podatkowym, takim jak przepis będący przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które zastrzegają korzystanie z ulgi podatkowej dla emerytów, na rzecz podatników posiadających zaświadczenie o potrąceniu podatku.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie C-396/14, MT Højgaard A/S, Züblin A/S przeciwko Banedanmark

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 267 TFUE – Właściwość Trybunału – Status organu odsyłającego jako sądu – Zamówienie publiczne w sektorze infrastruktury kolejowej – Procedura negocjacyjna – Dyrektywa 2004/17/WE – Artykuł 10 – Artykuł 51 ust. 3 – Zasada równego traktowania oferentów – Grupa złożona z dwóch spółek i dopuszczona jako oferent – Oferta złożona przez jedną z dwóch spółek, we własnym imieniu, w związku z ogłoszeniem upadłości drugiej spółki – Spółka uznana za mogącą zostać dopuszczoną jako samodzielny oferent – Udzielenie zamówienia tej spółce

*) Zasadę równego traktowania wykonawców określoną w art. 10 dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynującej procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych w związku z art. 51 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że podmiot zamawiający nie narusza tej zasady, kiedy zezwala jednemu z dwóch wykonawców, którzy wchodzili w skład grupy przedsiębiorstw zaproszonej jako taka przez ten podmiot do składania ofert, na zastąpienie tej grupy w następstwie jej rozwiązania i na udział, we własnym imieniu, w postępowaniu w sprawie udzielenia zamówienia publicznego prowadzonym w trybie procedury negocjacyjnej, o ile zostało wykazane, po pierwsze, że wykonawca ten sam spełnia wymogi określone przez wspomniany podmiot, a po drugie, że jego dalszy udział w tym postępowaniu nie wiąże się z pogorszeniem sytuacji konkurencyjnej innych oferentów.

Wyrok Trybunału z dnia 26 maja 2016 r. w sprawach połączonych C-260/14 i C-261/14, Judeţul Neamţ, Judeţul Bacău (C-261/14) przeciwko Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona interesów finansowych Unii – Rozporządzenie (WE, Euratom) nr 2988/95 – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) – Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 – Udzielenie zamówienia publicznego przez beneficjenta funduszy działającego jako instytucja zamawiająca, mającego na celu realizację subwencjonowanego działania – Pojęcie „nieprawidłowości” – Kryterium dotyczące „naruszenia prawa Unii” – Procedury przetargowe sprzeczne z ustawodawstwem krajowym – Charakter korekt finansowych zastosowanych przez państwa członkowskie – Środki lub kary administracyjne

*) Wykładni art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich i art. 2 pkt 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 należy dokonywać w taki sposób, że naruszenie przez instytucję zamawiającą, korzystającą z funduszy strukturalnych, przepisów krajowych w kontekście udzielania zamówienia publicznego o szacunkowej wartości niższej niż próg przewidziany w art. 7 lit. a) dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, zmienionej rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1422/2007 z dnia 4 grudnia 2007 r., może stanowić „nieprawidłowość” przy udzielaniu tego zamówienia publicznego w rozumieniu wspomnianego art. 1 ust. 2 lub wspomnianego art. 2 pkt 7, pod warunkiem że naruszenie to spowodowało

lub mogło spowodować powstanie szkody dla ogólnego budżetu Unii poprzez obciążenie nieuzasadnionym wydatkiem.
*) Wykładni art. 98 ust. 2 akapit pierwszy zdanie drugie rozporządzenia nr 1083/2006 należy dokonywać w taki sposób, że korekty finansowe dokonane przez państwa członkowskie zastosowane do wydatków współfinansowanych z funduszy strukturalnych z powodu nieprzestrzegania przepisów w dziedzinie zamówień publicznych są środkami administracyjnymi w rozumieniu art. 4 rozporządzenia nr 2988/95.
*) Stosowanie przez państwo członkowskie korekt finansowych na podstawie krajowego aktu normatywnego, który wszedł w życie po zaistnieniu domniemanego naruszenia przepisów w dziedzinie zamówień publicznych, nie jest sprzeczne z zasadami pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, pod warunkiem że chodzi o stosowanie nowych przepisów do przyszłych skutków okoliczności powstałych pod rządami przepisów poprzednio obowiązujących, czego sprawdzenie należny do sądu odsyłającego w oparciu o całokształt istotnych okoliczności faktycznych sprawy w postępowaniu głównym.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowiły noty informacyjne oraz teksty orzeczeń zawarte w bazie HUDOC prowadzonej przez ETPC]

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie Avotiņš przeciwko Łotwie (skarga nr 17502/07)

Brak naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – relacje między systemem EKPC a prawem UE

Peteris Avotiņš i F.H. Ltd. (spółka handlowa zarejestrowana na podstawie prawa cypryjskiego) podpisali przed notariuszem umowę pożyczki, na podstawie której P. Avotiņš pożyczył od spółki F.H. Ltd. 100 tys. dolarów amerykańskich i zobowiązał się zwrócić tę kwotę wraz z odsetkami do końca czerwca 1999 r. Z treści umowy wynikało, że sporządzono ją pod rządami prawa cypryjskiego i sądy tego państwa mają wyłączną jurysdykcję do rozpatrywania wszelkich sporów powstałych na tle tej umowy. W efekcie braku spłaty pożyczki w terminie spółka wysłała wezwanie do zapłaty na adres G. Street w Rydze, podany przez pożyczkodawcę przy podpisywaniu umowy pożyczki. W 2003 r. spółka F.H. Ltd. wniosła powództwo o zapłatę przeciwko P. Avotiņšowi do Sądu Rejonowego w Limassol na Cyprze. Domagała się zasądzenia jego spłaty wraz z odsetkami. Sąd wysłał do pozwanego wezwanie do stawienia się na rozprawę również na adres G. Street w Rydze. Jako że P. Avotiņš nie był on mieszkańcem Cypru, spółka F.H. Ltd. wystąpiła do sądu o wydanie zarządzenia umożliwiającego wysłanie wezwania za granicę z żądaniem stawienia się w ciągu 30 dni od daty wezwania. Pomimo nieobecności pozwanego Sąd Rejonowy w Limassol w maju 2004 r. wydał wyrok zasądzający spłatę kwoty pożyczki wraz z odsetkami. W lutym 2005 r. spółka wystąpiła do Sądu Miejskiego dla dzielnicy Latgale w Rydze o uznanie i wykonanie tego wyroku oraz zastosowanie tymczasowego środka zabezpieczającego, przy czym we wniosku podała jako miejsce zamieszkania P. Avotiņša adres inny niż wcześniej wskazany. Sąd postanowieniem z 27 lutego 2006 r. odmówił uwzględnienia wniosku w całości.

Peteris Avotiņš dowiedział się o wyroku sądu cypryjskiego i postanowieniu

sądu w Rydze o uznaniu tego wyroku oraz o wszczętej egzekucji w czerwcu 2006 r. Złożył apelację od postanowienia z 27 lutego 2006 r. do Sądu Okręgowego w Rydze z wnioskiem o przywrócenie terminu, w którym podkreślił, że 30-dniowy termin ustawowy powinien rozpocząć bieg 16 czerwca 2006 r., czyli w dniu, kiedy dowiedział się o tym postanowieniu. Sąd wniosek uwzględnił. W apelacji P. Avotiņš stwierdził, że uznanie i wykonanie na Łotwie wyroku sądu cypryjskiego naruszyło rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (rozporządzenie Bruksela I) oraz przepisy łotewskiego prawa postępowania cywilnego. Zaznaczył, że nie został właściwie powiadomiony o postępowaniu na Cyprze, a dokumenty związane z pozwem nie zostały mu doręczone w terminie i w sposób umożliwiający włączenie się do postępowania. W wyroku z 2 października 2006 r. Sąd Okręgowy w Rydze uchylił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek o uznanie i wykonanie wyroku sądu cypryjskiego. Sąd Najwyższy Łotwy uchylił ten wyrok 31 stycznia 2007 r. w następstwie skargi kasacyjnej spółki F.H. Ltd. oraz zarządził uznanie i wykonanie wyroku sądu cypryjskiego.

W skardze do ETPC P. Avotiņš zarzucił, że przez uznanie wyroku sądu cypryjskiego z maja 2004 r., który w jego ocenie był wyraźnie wadliwy, gdyż został wydany z naruszeniem prawa do obrony przed zarzutami pozwu, łotewski Sąd Najwyższy naruszył jego prawo do rzetelnego procesu sądowego zagwarantowane w art. 6 ust. 1 EKPC. W wyroku z 25 lutego 2014 r. ETPC (Izba) orzekł, stosunkiem głosów 4 do 3, że nie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC. Na wniosek skarżącego sprawa została przekazana do rozpatrzenia przez Wielką Izbę.

Na wstępie ETPC zaznaczył, że postanowienie o uznaniu i wykonaniu wyroku sądu zagranicznego nie może być uznane za zgodne z wymaganiami art. 6 ust. 1 EKPC, jeśli zostało wydane bez zapewnienia stronie zobowiązanej możliwości skutecznego podniesienia zarzutu rzetelności postępowania prowadzącego do tego wyroku, albo w państwie jego wydania albo w państwie wniosku. Nigdy wcześniej nie musiał jednak badać kwestii przestrzegania gwarancji rzetelnego procesu sądowego w kontekście wynikającej z prawa UE zasady wzajemnego uznania wyroków. Trybunał stosował zawsze ogólną zasadę, według której sąd rozpatrujący wniosek o uznanie i wykonanie wyroku sądu zagranicznego nie może uwzględnić tego wniosku bez wcześniejszej jego kontroli w świetle gwarancji rzetelnego procesu sądowego. W świetle istotnych okoliczności rozpatrywanej sprawy ETPC uznał więc za konieczne ustalenie, czy kontrola przez łotewski Sąd Najwyższy była wystarczająca ze względu na cele art. 6 ust 1 EKPC.

Trybunał stwierdził, że uznanie i wykonanie wyroku sądu cypryjskiego nastąpiło zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. Potwierdził, że nie jest właściwy do orzekania o formalnej zgodności z prawem krajowym, innymi traktatami międzynarodowymi lub prawem UE. Do ETPC nie należy ocena, czy łotewski Sąd Najwyższy właściwie stosował art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I albo innego przepisu prawa UE. Interpretacja i stosowanie postanowień rozporządzenia Bruksela I to zadanie należące w pierwszej kolejności do Trybunału Sprawiedliwości UE (w ramach procedury inicjowanej wnioskiem o wydanie orzeczenia wstępnego), a następnie do sądów krajowych pełniących rolę sądów Unii (gdy stosują przepisy unijne zgodnie z wykładnią przyjętą przez TSUE). Jurysdykcja ETPC ogranicza się do oceny zgodności z wymaganiami Konwencji.

Następnie Trybunał przypomniał, że stosując prawo UE, państwa-strony EKPC związane są obowiązkami wynikającymi z przystąpienia do Konwencji. Obowiązki te podlegają ocenie w świetle domniemania równej ochrony przyjętego przez ETPC w wyroku Bosphorus Airlines (2005 r.) i rozwiniętego w wyroku Michaud (2012 r.). W orzeczeniu w sprawie Bosphorus ETPC uznał, że ochrona praw podstawowych zapewniona przez system prawny UE była zasadniczo równoważna z ochroną zagwarantowaną w Konwencji. W wyroku w sprawie Michaud podkreślono, że domniemanie równej ochrony zyskuje na znaczeniu od 1 grudnia 2009 r., tj. po wejściu w życie art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej, który nadał Karcie Praw Podstawowych UE walor prawny równy Traktatom, a prawom podstawowym, zagwarantowanym w EKPC i wynikającym ze wspólnej tradycji konstytucyjnej państw członkowskich, status zasad ogólnych prawa UE. Wziąwszy pod uwagę postanowienia art. 52 ust. 3 Karty, Trybunał uznał ochronę materialną na podstawie prawa UE za równoważną ochronie zagwarantowanej w Konwencji. Potwierdził także, że przewidziane w prawie unijnym mechanizmy kontroli przestrzegania praw podstawowych również dają ochronę porównywalną do przewidzianej w Konwencji, zwracając uwagę na duże znaczenie roli i uprawnień TSUE, mimo że dostęp jednostki do tego sądu jest znacznie bardziej ograniczony niż dostęp do ETPC.

Trybunał zaznaczył, że stosowanie domniemania ochrony równoważnej w systemie prawnym UE zależy od dwóch warunków: braku jakiejkolwiek swobody manewru władz krajowych oraz wykorzystania całego potencjału mechanizmu kontrolnego przewidzianego w prawie UE. Trybunał dokonał więc ustalenia, czy w sprawie P. Avotiņša warunki te zostały spełnione.

W kontekście pierwszego warunku ETPC zauważył, że przepis powołany przez Sąd Najwyższy Łotwy został zawarty w rozporządzeniu podlegającym w całości bezpośredniemu stosowaniu w państwie członkowskim, a nie w dyrektywie, która obowiązuje państwo jedynie co do rezultatu, a pozostawia mu wybór środków i sposób osiągnięcia celu dyrektywy. Przepis art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I zezwalał na odmowę uznania lub wykonania wyroku sądu zagranicznego w ściśle określonych granicach i z zastrzeżeniem pewnych warunków wstępnych, tj. pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał do tego możliwość. Z orzecznictwa TSUE wynika, że przepis ten nie daje żadnej swobody sądowi, do którego wpłynął wniosek o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego. W związku z tym ETPC uznał, że łotewski Sąd Najwyższy nie miał w tej sprawie żadnego pola manewru (swobody oceny).

W odniesieniu do drugiego warunku ETPC nawiązał do sprawy Bosphorus, w której uznał, że mechanizmy kontrolne uruchomione w UE osiągnęły poziom ochrony ekwiwalentny do mechanizmu Konwencji. Trybunał zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy Łotwy nie wystąpił do TSUE z pytaniem prejudycjalnym co do interpretacji i stosowania art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I. Jak jednak zaznaczył ETPC, kwestia, czy pełen potencjał mechanizmu kontrolnego przewidzianego przez prawo UE został wykorzystany – a ściślej, czy fakt, że sąd rozpatrujący sprawę nie zwrócił się o wydanie orzeczenia wstępnego przez TSUE miałby uniemożliwić stosowanie domniemania ochrony równoważnej – wymaga oceny w świetle okoliczności indywidualnej sprawy. W rozpoznawanej sprawie skarżący ani nie przedstawił żadnego

konkretnego argumentu dotyczącego interpretacji art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I i jego zgodności z prawami podstawowymi, który uzasadniałby potrzebę wystąpienia przez łotewski Sąd Najwyższy do TSUE o wydanie orzeczenia wstępnego, ani też nie złożył stosownego wniosku w tym zakresie. W ocenie ETPC niewystąpienie przez sąd krajowy z wnioskiem o wydanie orzeczenia wstępnego nie było w tej sprawie rozstrzygające, czyli drugi warunek stosowania domniemania równoważnej ochrony powinien być uznany za spełniony.

Z powyższych względów Trybunał uznał, że domniemanie ochrony równoważnej miało w sprawie P. Avotiņša zastosowanie, Sąd Najwyższy nie uczynił bowiem nic ponad wdrożenie obowiązków prawnych Łotwy wynikających z jej członkostwa w UE. Pozostało zatem ustalić, czy ochrona praw zagwarantowanych w Konwencji nie była w tej sprawie oczywiście wadliwa w stopniu oznaczającym wzruszenie owego domniemania. W takim przypadku interes współpracy międzynarodowej musiałby ustąpić obowiązkowi przestrzegania EKPC jako „instrumentu konstytucyjnego europejskiego porządku publicznego" w dziedzinie praw człowieka. Przy badaniu tej kwestii Trybunał wziął pod uwagę zarówno art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I, jak i konkretne okoliczności jego zastosowania w sprawie P. Avotiņša.

Trybunał zauważył, że rozporządzenie Bruksela I opiera się częściowo na mechanizmach wzajemnego uznawania, które wiążą się z zasadą wzajemnego zaufania między państwami UE. Wzajemne uznawanie wyroków ma ułatwić skuteczną współpracę sądową w Unii. Trybunał wielokrotnie zwracał uwagę na znaczenie współpracy międzynarodowej i europejskiej. W jego ocenie stworzenie strefy wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Europie i przyjmowanie w tym celu koniecznych środków jest z punktu widzenia Konwencji zasadniczo całkowicie uprawnione. Zaaplikowane metody nie mogą jednak naruszać praw podstawowych osób dotkniętych stosowanymi mechanizmami. Zapewnienie skuteczności niektórych metod wymaga ścisłej regulacji lub nawet ograniczenia kontroli przestrzegania praw podstawowych. Ograniczenie uprawnienia państwa, w którym został złożony wniosek o uznanie wyroku, do tylko wyjątkowej kontroli przestrzegania praw podstawowych przez państwo, w którym wyrok został wydany, może w praktyce prowadzić do działania wbrew wymaganiu Konwencji, aby sąd w państwie wniosku był przynajmniej uprawniony do kontroli w zakresie odpowiadającym wadze poważnego zarzutu naruszenia praw fundamentalnych w państwie wydania wyroku, co miałoby służyć zapewnieniu, że ochrona tych praw nie będzie oczywiście wadliwa.

Następnie ETPC zwrócił uwagę, że tam, gdzie władze krajowe wprowadzają w życie prawo UE i nie mają w tym zakresie żadnej swobody, domniemanie ochrony równoważnej obowiązuje. Mechanizmy wzajemnego uznawania wyroków wymagają od sądu krajowego domniemania, że przestrzeganie praw podstawowych przez inne państwo członkowskie było wystarczające. Sąd krajowy nie ma w tym zakresie swobody, domniemanie równoważności stosowane jest zatem automatycznie. Paradoksalnie prowadzi to do podwójnego ograniczenia kontroli przestrzegania praw podstawowych przez sądy krajowe, czego powodem jest połączony skutek domniemania, na którym oparte jest wzajemne uznawanie wyroków oraz wynikającego z wyroku w sprawie Bosphorus domniemania ochrony równoważnej. Dlatego konieczne jest ustalenia, czy warunki stosowania domniemania ochrony równoważnej zostały spełnione, mechanizmy wzajemnego uznawania nie pozostawiają żadnej luki lub zachodzi sytuacja na tyle

szczególna, że ochrona praw człowieka gwarantowanych w Konwencji staje się oczywiście wadliwa. Niezbędna jest też ocena, czy zasada wzajemnego uznawania nie jest stosowana automatycznie i mechanicznie ze szkodą dla praw podstawowych. W sytuacji, gdy sądy państwa będącego równocześnie państwem Konwencji i członkiem UE muszą stosować mechanizm wzajemnego uznawania istniejący w prawie Unii, to tylko w pełnym zakresie, jeśli ochrona praw zagwarantowanych Konwencji ma nie być uznana za oczywiście wadliwą. Jeśli jednak pojawi się poważny i uzasadniony zarzut, że ochrona była wadliwa i sytuacji tej nie można było naprawić w ramach prawa UE, sądy nie mogą odmówić zbadania takiego zarzutu, powołując się wyłącznie na stosowanie prawa unijnego.

Trybunał zaznaczył, że wymóg wykorzystania środków prawnych wynikających z mechanizmu przewidzianego w art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I, zgodnie z interpretacją TSUE, iż pozwany musi użyć wszystkich środków prawnych dostępnych w państwie wydania wyroku, by następnie móc postawić zarzut niedoręczenia mu dokumentów będących podstawą wszczęcia przeciwko niemu postępowania, nie stanowi problemu z punktu widzenia gwarancji art. 6 ust. 1 EKPC. Warunek ten służy zapewnieniu właściwego wymiaru sprawiedliwości w duchu ekonomii procesowej, a opiera się na podejściu podobnym do leżącego u podłoża zasady wykorzystania środków prawnych krajowych (art. 35 ust. 1 EKPC). Zgodnie z tym podejściem państwa nie odpowiadają przed organem międzynarodowym za swoje działania, jeśli wcześniej nie mogły naprawić sytuacji we własnym systemie prawnym oraz istnieje domniemanie skutecznego środka prawnego w systemie krajowym w związku z zarzuconym naruszeniem.

Odnosząc się do okoliczności rozpoznawanej sprawy, ETPC zwrócił uwagę, że w postępowaniu przed łotewskim Sądem Najwyższym P. Avotiņš zarzucił, iż nie doręczono mu żadnych wezwań i wyroku sądu cypryjskiego. Powołał się na podstawy odmowy uznania wyroku określone w art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I. Z przepisu tego wynika, że na podstawy te można powoływać się wyłącznie wtedy, gdy wcześniej zostało wszczęte postępowanie w celu zakwestionowania wyroku w zakresie, w jakim było to możliwe. Jako że skarżący nie odwołał się od wyroku sądu cypryjskiego, powstało pytanie o dostępność tego środka prawnego na Cyprze. Sąd łotewski nie mógł ograniczyć się do skrytykowania skarżącego za to, że nie odwołał się i pominąć milczeniem kwestii ciężaru dowodu istnienia i dostępności środka prawnego w państwie wydania wyroku. Zarówno art. 6 ust. 1 EKPC, jak i art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I wymagały oceny, czy warunek ten został spełniony. Sąd Najwyższy milcząco domniemał, że albo ciężar dowodu obciąża samego pozwanego albo taki środek prawny był w rzeczywistości dostępny. Podejście to stanowi wyraz dosłownego i automatycznego zastosowania art. 34 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I, co mogło prowadzić do uznania, że ochrona była oczywiście wadliwa w stopniu prowadzącym do wzruszenia domniemania ochrony równoważnej praw zagwarantowanych w art. 6 ust. 1 EKPC.

Trybunał ustalił jednak, że prawo cypryjskie dawało P. Avotiņšowi realną możliwość odwołania się od wyroku wydanego na Cyprze niezależnie od okresu czasu, jaki upłynął od jego wydania. Po dowiedzeniu się o tym wyroku do skarżącego należało uzyskanie informacji o dostępnych środkach jego zaskarżenia na Cyprze. Trybunał uznał, że skarżący jako konsultant inwestycyjny powinien zdawać sobie sprawę ze skutków prawnych podpisanej umowy pożyczki, która dodatkowo zawierała klauzulę o jurysdykcji sądów cypryjskich. Poza tym

w okresie między 16 czerwca 2006 r. (data uzyskania dostępu do akt sprawy i zapoznania się z treścią wyroku) a 31 stycznia 2007 r. (data rozprawy przed łotewskim Sądem Najwyższym) skarżący miał wystarczająco dużo czasu, aby wnieść środek odwoławczy do sądów cypryjskich.

Podsumowując, ETPC uznał, że ochrona praw podstawowych nie była na tyle oczywiście wadliwa, by prowadzić do wzruszenia domniemania równoważnej ochrony. Większością głosów 16 do 1 ETPC orzekł, że w sprawie P. Avotiņša nie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC.

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie Biao przeciwko Danii (skarga nr 38590/10)

Naruszenie art. 14 w związku z art. 8 EKPC – zakaz dyskryminacji – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

Skarżący, małżonkowie O. Biao i A.A. Biao, są mieszkańcami Szwecji. Ousmane Biao urodził się w Togo w 1971 r., przez długi czas mieszkał w Ghanie, skąd w 1993 r. przybył do Danii, gdzie po zawarciu związku małżeńskiego z obywatelką tego państwa uzyskał w 1997 r. zezwolenie na osiedlenie się. Następnie w 2002 r. nadano mu obywatelstwo duńskie. Po rozwodzie O. Biao poślubił w lutym 2003 r. obywatelkę Ghany. Asia Adamo Biao wystąpiła do władz duńskich o zezwolenie na osiedlenie się w Danii. Urząd do spraw Cudzoziemców odrzucił wniosek A.A. Biao, powołując się na wynikający z duńskiej ustawy o cudzoziemcach „wymóg związku" (*attachment requirement*) z krajem jako warunek uzyskania zezwolenia na osiedlenie na jego terytorium. W ocenie organu silniejsze więzi łączyły wnioskodawczynię z Ghaną niż z Danią. W sierpniu 2004 r. Ministerstwo do spraw Uchodźców, Imigracji i Integracji odrzuciło odwołanie A.A. Biao, przy czym zaproponowano małżeństwu osiedlenie się w Ghanie, gdzie A.A. Biao mieszkała od urodzenia, a O.G. Biao uczęszczał do szkoły przez 10 lat.

W lipcu 2006 r. O. Biao i A.A. Biao wszczęli postępowanie przed Sądem Najwyższym Wschodniej Danii, przed którym postawili zarzut dyskryminacji, powołując się na EKPC oraz Europejską konwencję o obywatelstwie. W piśmie wszczynającym postępowanie zwrócili uwagę, że w grudniu 2003 r. zniesiono przewidziany w duńskiej ustawie o cudzoziemcach „wymóg związku" wobec osób mających obywatelstwo duńskie przynajmniej 28 lat (tzw. zasada 28 lat), co spowodowało różnicę w traktowaniu między urodzonymi w Danii obywatelami oraz tymi, którzy podobnie jak skarżący nabyli obywatelstwo duńskie nie przez urodzenie. We wrześniu 2007 r. Sąd Najwyższy Wschodniej Danii orzekł, że odmowa wydania zezwolenia na połączenie rodziny na podstawie „wymogu związku" i zasady 28 lat nie naruszyła ani EKPC ani Europejskiej konwencji o obywatelstwie. Sąd Najwyższy w styczniu 2010 r. utrzymał to orzeczenie w mocy.

W wyroku z 25 marca 2014 r. ETPC (Izba) orzekł jednomyślnie, że Dania nie naruszyła art. 8 EKPC oraz – większością głosów 4 do 3 – że nie doszło do naruszenia art. 14 w związku z art. 8 EKPC. Na wniosek skarżącego sprawa została przejęta do rozpatrzenia przez Wielką Izbę.

Trybunał stwierdził, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy doszło do pośredniej dyskryminacji. W przeciwieństwie do niektórych kategorii osób (tj. emigrantów urodzonych w Danii, innych urodzonych w Danii mieszkańców tego państwa, cudzoziemców niemających obywatelstwa duńskiego, urodzonych i mieszkających w Danii lub przybyłych do

Danii jako małe dzieci, mieszkających legalnie w tym państwie 28 lat), które mogły zostać wyłączone spod „wymogu związku" według zasady 28 lat, O. Biao nabył obywatelstwo duńskie w późniejszym okresie życia i nie może korzystać z owej zasady dopóki nie upłynie 28 lat od dnia nabycia przez niego obywatelstwa duńskiego. Trybunał zaznaczył, że choć osoby, które nabyły obywatelstwo duńskie nie przez urodzenie, nie musiałyby czekać 28 lat na skorzystanie z prawa do łączenia rodzin, tylko 3 lata (pod warunkiem, że generalnie spełniają „wymóg związku", tj. od 3 lat posiadają obywatelstwo duńskie lub przez co najmniej 12 lat przebywają legalnie na terytorium Danii), to jednak stosowanie zasady 28 lat było krzywdzące dla obywateli duńskich znajdujące się w takiej sytuacji jak O. Biao. Dlatego w ocenie ETPC zasada 28 lat miała pośredni wpływ na faworyzowanie obywateli duńskiego pochodzenia etnicznego i postawienie w niekorzystnej sytuacji osób o pochodzeniu etnicznym innym niż duński, które podobnie jak O. Biao nabyły obywatelstwo duńskie w późniejszym okresie życia.

Następnie ETPC zwrócił uwagę na wyjaśnienia rządu duńskiego, że celem wprowadzenia do ustawy o cudzoziemcach zasady 28 lat była z jednej strony kontrola imigracji oraz wzmocnienie integracji mieszkających w Danii cudzoziemców i obywateli duńskich obcego pochodzenia, a z drugiej – zabezpieczenie przed niepożądanymi konsekwencjami duńskich ekspatów, którzy założyli rodzinę za granicą, a następnie mieliby trudności z wypełnieniem wymogu związku po ich powrocie do Danii. W ocenie Trybunału wyjaśnienia te były oparte na raczej spekulacyjnych argumentach. Przede wszystkim stworzenie przez obywatela duńskiego tak silnych więzi z Danią, że łączenie rodzin z małżonkiem będącym cudzoziemcem miałoby szansę powodzenia z integracyjnego punktu widzenia, nie mogło zależeć jedynie od długości posiadania obywatelstwa (przez mniej lub więcej niż 28 lat). Jak zauważył ETPC, pewne elementy zostały w sprawie skarżącego przeoczone. Nie uwzględniono faktu, że aby uzyskać obywatelstwo duńskie musiał przebywać w Danii przez co najmniej 9 lat, wykazać się biegłością języka duńskiego oraz wiedzą na temat społeczeństwa duńskiego, a także spełnić wymóg samoutrzymania. Z uwagi na obowiązywanie zasady 28 lat nie mogły zostać uwzględnione tak istotne czynniki jak czteroletni związek małżeński skarżącego z obywatelką Danii, udział w rozmaitych kursach, przekraczający 6 lat staż pracy w Danii oraz fakt, że miał syna, który był obywatelem Danii na mocy jego obywatelstwa.

Podsumowując, Trybunał zaznaczył, że rząd duński nie wykazał, aby istniały nieodparte albo bardzo poważne powody niezwiązane z etnicznym pochodzeniem dla uzasadnienia pośredniego skutku dyskryminującego zasady 28 lat. Zasada ta faworyzowała obywateli duńskiego pochodzenia etnicznego oraz postawiła w sytuacji niekorzystnej czy też miała nieproporcjonalnie krzywdzący skutek dla osób, które nabyły obywatelstwo duńskie w późniejszym okresie życia (nie przez urodzenie), a które miały pochodzenie inne niż duńskie.

Biorąc pod uwagę szczególne okoliczności rozpatrywanej sprawy, Trybunał większością głosów 12 do 5 stwierdził, że doszło do naruszenia art. 14 w związku z art. 8 EKPC.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie NSA z 19 maja 2016 r., sygn. akt I FSK 224/15

"Czy wyrażone w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana 2012 r. - Dz. Urz. U. E. z dnia 26 października 2012 r. Nr C 326) zasady skuteczności i lojalnej współpracy oraz równoważności lub jakakolwiek inna właściwa zasada przewidziana w prawie Unii, przy uwzględnieniu wykładni dokonanej przez Trybunał w wyroku z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie C-224/11 BGŻ Leasing sp. z o.o. przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Warszawie, sprzeciwiają się w dziedzinie podatku od wartości dodanej przepisom krajowym lub praktyce krajowej, które uniemożliwiają zwrot nadpłaty powstałej w następstwie pobrania należnego VAT niezgodnie z prawem Unii w sytuacji, w której na skutek postępowania władz krajowych, jednostka mogła skorzystać ze swoich uprawnień dopiero po upływie terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego".